

**Казмерчук Ірина,
Федорова Марія Анатоліївна**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ

Сприйняття і розуміння прекрасного починається у дитинстві. «Все прекрасне, що існує в навколишньому світі і створене людиною для інших людей, повинно доторкнутися до серця дитини і облагородити його», - стверджував В. Сухомлинський [3, с. 167].

Перші кроки у безмежному, складному і загадковому світі дитина робить у дошкільному віці. За словами Януша Корчака, вона прагне створити у ньому свій світ дитинства, добра і краси, своєрідний мікрокосм реального світу [1, с. 8]. Дорослий допомагає їй знайти, відчути і зрозуміти красу поезії, музики, живопису, а через мистецтво глибше усвідомити все, що її оточує: природу, предмети, працю людини і її духовні надбання. Краса нерозривна з добротою, вона облагороджує життя, надихає людину на добрі справи. Введення дитини у світ краси і гармонії є важливим завданням естетичного виховання.

В останні роки зросла увага до проблем теорії та практики естетичного виховання як найважливішого засобу формування ставлення до дійсності, засобу морального і розумового виховання, тобто як засобу формування всебічної, розвиненої, духовно багаті особистості.

Мета: теоретично обґрунтувати особливості естетичного виховання дошкільників засобами природи.

Дитина з раннього дитинства відкриває і досліджує навколишній світ, вона тягнеться до гарного, яскравого, відчуває радість спілкування з природою. Вона відкриває для себе світ в різноманітних фарбах і звуках.

Проблема естетичного виховання викликає інтерес у фахівців різних галузей: вихователів, педагогів, психологів. Адже глибокі естетичні почуття, здатність сприймати прекрасне в навколишній дійсності і в мистецтві – важлива умова духовного життя людини.

Теоретики і практики у своїх публіцистичних статтях зазначали, що «дитина під безпосереднім впливом живої природи, використовуючи предмети для ігор і занять навіть без керівництва дорослого – отримує виховання та знання».

Необхідно зазначити, що вже в кінці ХХІ століття було визначено такі два шляхи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою:

- Теоретичний(казки, розповіді про світ природи, ознайомлення з різноманітними явищами природи та їх пояснення, що супроводжується демонстрацією);

- Практичний(спостереження, догляд за тваринами і рослинами).

У системі по естетичному вихованню дошкільнят велике місце має бути відведено природі. Вона краще ніж щось збагачує психіку дитини, удосконалює його органи почуттів та естетичний смак. Виховання любові до природи, вміння відчувати її красу та захоплюватись нею має важливе значення як для естетичного розвитку дітей, так і морального виховання, зокрема, для пробудження у дошкільнят патріотичних почуттів, чутливості до оточення, потреби у праці, сприяє фізичному загартуванню.

Уміння бачити природу – перша умова виховання через природу. Вона досягається лише при постійному спілкуванні з природою. Якщо сім'я живе в селі або в невеликому містечку, то спілкування з

природою, здається, не представляє утруднень. Ну а якщо дитина живе в великому індустріальному місті, на якому-небудь 12-му поверсі? Що ж, і тут є небо і сонце, і зірки. Треба просто навчити дитину бачити їх.

Любов до природи виховується з раннього віку. «Саме в цей час необхідно прищеплювати дітям любов до краси, гармонії, доцільності, єдності, які панують в неї» [5. С.127]. Природа є могутнім засобом формування естетичного досвіду особистості, невичерпним джерелом естетичних вражень, емоційного впливу на дитину. Діти, які гостро реагують на красу природи, отримують насолоду від спілкування з нею, більш сприйнятливі і чуйні у своєму ставленні до поезії, образотворчого та інших видів мистецтва.

Природа – один з важливих чинників естетичного розвитку особистості. Складний світ суспільних явищ у їх естетичному виразі також робить істотний вплив на формування естетичних поглядів дітей.

Завданням усякого виховання є формування в особистості визначених потреб. У нашому випадку мова йде про формування естетичної потреби, ми визначаємо як потреба людини красі й насправді за законами краси.

Робота з естетичного виховання в дитячому садку тісно пов'язана зі всіма сторонами виховного процесу, форми організації її дуже різноманітні, і дуже різноманітні, і результати виявляються в різних видах діяльності. Робота ця передбачає:

- Виховання естетичного ставлення до навколишньої дійсності через ознайомлення з суспільними і природними явищами в побуті, в процесі праці, гри;

- Естетичне виховання засобами мистецтва.

Важко уявити естетичне виховання без залучення помічника вихователя – природи – цього природного джерела краси. Природа – як великий вчитель і великий вихователь.

Видатні вітчизняні педагоги-просвітителі кінця ХХІ т- початку ХХ століття вважали саме природу одним з найбільш впливових засобів естетичного виховання дітей дошкільного віку. Так, автор теорії і методики дошкільного виховання Н. Лубенець була переконана, що тісне спілкування дитини з природою – це «найкращий спосіб зміцнити сили дитини» [1. с. 25].

У сучасних умовах в дитячому садку висувуються такі завдання естетичного виховання:

1. Систематично розвивати сприйняття прекрасного, естетичні почуття, уявлення дітей. Всі види мистецтва, природа і побут сприяють цьому, викликають емоційні почуття, радість, хвилювання, захоплення.

2. Залучати дітей до діяльності в сфері мистецтв, виховуючи у них потребу і звичку посилено вносити елементи прекрасного в побут, природу, суспільні відносини.

3. Формувати основи естетичного смаку дітей і здатність самостійно оцінювати твори мистецтва і явища життя.

4. Розвивати художньо-творчі здібності дітей.

Слід звернути увагу на певні умови повноцінного естетичного виховання дошкільників.

Найважливішою умовою є середовище, яке оточує дитину в дитячому садку: будівля дитячого садка, ділянка з його обладнанням та зеленими насадженнями, предметне середовище: меблі, іграшки. Своїм зовнішнім виглядом, гармонією ліній і форм, кольором, різноманітністю змісту вони сприяють формуванню естетичного сприйняття, естетичних почуттів, оцінок, основ естетичного смаку.

Другою, не менш важливою умовою, є насиченість побуту творами мистецтва: картини, скульптура, музичні твори і т. д. Дитина з раннього віку має бути оточена справжніми творами мистецтва.

Третя умова – активна діяльність самих дітей, тому що створення естетичного середовища ще не визначає успіх естетичного виховання дитини.

Список використаної літератури

1. Кононко О. Л. Стратегічна мета виховання – життєва компетентність дитини//Дошкільне виховання. – 2009. - №5.

1. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні/ Наук,ред. О. Л. Кононко. – К., 2003.

2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К., 2002.

3. Сухомлинський В. О. Ми продовжуємо себе в дітях. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 322.

4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. – К.: Радянська школа, 1988. - С. 218.

5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2006. – С. 360